

Materiál

Polymerové modelovací hmoty

jsou hmoty na bázi polyvinylchloridů, upravené tak, aby umožňovaly jednoduché modelování a po vytvrzení neměnily tvar ani barvu. Na českém trhu je nejznámější značka FIMO, a proto se často mluví o polymerových hmotách zjednodušeně jako o fimu a technice se říká fimování. Ni méně pokud chcete vyzkoušet i jiné hmoty, lze na českém trhu zakoupit také Cernit a Premo a občas i nějaké další značky. Se všemi se pracuje téměř stejně a většinu lze mezi sebou i míchat a kombinovat. Doporučuji jednotlivé značky vyzkoušet a vybrat si podle vlastní zkušenosti, protože každému se pracuje lépe s něčím jiným. V projektech kombinuji značky a druhy. Proto v návodech neuvádím obchodní značky, ale pouze všeobecný název.

Polymerové hmoty se vyrábí v široké základní barevné řadě. Navíc je lze mezi sebou neomezeně míchat a získat tak nekonečné množství dalších barev. Kromě základních barev můžete vybírat z efektních druhů – metalických, třpytivých apod.

Další kategorií jsou průsvitné hmoty. U těch si dejte velký pozor, protože před zapečením vypadají

stejně jako základní barvy, ale po upečení mírně zprůhlední. Doporučuji je po rozbalení skladovat zvlášť. Na obalu mají většinou vyobrazenou žárovku.

Tekuté polymery

Kromě pevných hmot existují i tzv. tekuté polymery – tj. stejný materiál, ale v tekuté podobě. Při výrobě šperků jej nejvíce využijete jako lepidlo – spojuje k sobě již upečené tvary nebo přilepuje neupečený tvar na předpečený. I tento polymer je vždy nutné zapéct stejně jako jeho tuhou formu. Výhodou polymerových hmot je, že je můžete zapékat vícekrát, důležité je jen, aby mezi jednotlivými zapékáními vychladly.

Pudry

Povrch polymerových hmot lze dekorovat nejrůznějšími způsoby. Jednou z velice efektních dekorací je použití perleťových pudrů v kombinaci

s otiskováním textur. Originální pudry dobře kryjí a jsou velice výrazné. Pracuje se s nimi podobně, jako když si nanášíte sypké oční stíny na víčka. Nanáší se před zapékáním hmoty a po upečení je vhodné je nalakovat, zabráníte tak následnému opotřebení při nošení šperků. Ploché předměty zdobené pudry lze zalévat křišťálovou pryskyřicí.

Podložka na modelování

Podložka na práci s polymerovými hmotami by měla být hladká a bez pórů – nejlépe skleněná nebo keramická. Z vlastní zkušenosti doporučuji pořídit několik keramických dlaždic s lesklým hladkým povrchem. Na nich lze výrobky i zapékat, a to nejlépe tak, že lícovou stranu položíte směrem na dlaždici, její dokonale hladký povrch se zkopíruje na výrobek a ten získá lesklý a hladký povrch. Pokud ale pečete kuličky a chcete, aby na sobě neměly plošky, složte si z kartonu harmoniku a korálky pečte na drátku opřené mezi sklady kartonu.

Místo drátku můžete do korálku zapíchnout rovnou ketlovací jehlu, kterou poté v korálku necháte a použijete na kompletování šperku.

Řezáky, jehly a metry

Pro začátek vám budou stačit náhradní břity do odlamovacích nožů, ale pokud se do pryskyřice zamilujete, doporučuji investovat do originálních řezáků. Řezáky si pečlivě chraňte a neřezejte s nimi nic jiného než polymerové hmoty. Na rozbalování nových balíčků apod. si vyhradte jeden starší řezák.

Kromě rovných řezáků existují i pružné řezáky na vykrajování různých oblouků a také zubaté řezáky.

Na propichování výrobků a děláni dírek se vám budou hodit různé kovové jehly na špízy, ale i největší jehly na šití, využijete také kovovou jehlici na pletení.

Na odměřování budete potřebovat metr nebo pravítko, a pokud si nejste jistí v krájení stejně silných plátků, bude se vám hodit i nástroj na označování řezů. Takový nástroj si můžete vyrobit i sami – protože válečky se většinou rozdělují pro další sestavování na 2 cm kousky, můžete si označovací pomůcku vyrobit celou z polymerové hmoty nebo si udělat jen základ a pro označování ji omotat drátkem.

Váleček a fólie

Na válení se používá váleček – nejlépe zcela hladký akrylový. Na uhlazování a zatlačování ploch využijete i kousky skla nebo ještě lépe akrylovou destičku, která se normálně používá na razítkování pomocí adhezních silikonových razítek ve scrapbookingu.

Dále se vybavte množstvím tzv. eurobalů – jedná se o fólie na zařazování dokumentů (ve světě tvoření se také používají na malování obrázků windowcolor barvami). Poříďte si hladkou variantu. Nejlepší je rozříznout ji na boku a vrchní straně tak, že zůstane spojená jen v místě otvorů pro zavěšení. Mezi fóliemi pak lehce můžete válet pláty. V projektech se o ní dále zmiňuji jen jako o fólii.

Pokud chcete mít výsledky opravdu bez otisků prstů, pořiďte si na dokončovací fáze také chirurgické rukavice.

Strojek na nudle

Pokud se chcete pustit do práce s polymerovými hmotami více, určitě se neobejdete bez strojku na nudle, protože jen strojkem vyválíte plát, který bude na všech místech stejně silný. Při modelování válečků se vzorem je totiž nutné, aby byly plátky všude stejně silné, čehož bohužel pomocí válečku stoprocentně nedocílíte.

Strojek má nastavení síly plátu. V knize záměrně neuvádím, jaké číslo je nutné na strojku nastavit, protože je několik výrobců strojků a každý čísluje jinak – většinou sice používají sedm stupňů, někdy je však nejsilnější plát číslo jedna, jindy sedm, ale jsou i strojky s deseti stupni síly plátu.

Důležité je pohybovat kolečkem na nastavování síly plátu jen v rozmezí číselných hodnot, nesnažit se ho přetočit dokola, došlo by k poničení.

Strojek je nutné udržovat v čistotě, aby se vyvalované pláty nezanašely nečistotou. Válec proto otírejte vlhkými ubrousky a čas od času je vyčistěte pořádně, nejlépe i uvnitř po rozšroubování strojku. Rozšroubování strojku nedělejte příliš často, jednak je to pracné, ale hlavně se závity opotřebovávají a později by už nedržely tak dobře u sebe. Pokud chcete předejít zašpinění bílé hmoty, obzvláště když s polymery pracujete častěji, je dobré si pořídit druhý strojek a mít jej výhradně na bílé hmoty.

Stejně jako u ostatních pomůcek i tady platí, že pokud se vrhnete do tvoření s polymery více, vyplatí se koupit si strojek určený přímo na tuto techniku. Sice se vzhledem moc neliší, ale je na něj použito kvalitnějších materiálů a je dělaný přímo s ohledem na to, že se v něm zpracovávají polymerové hmoty, má například širší válec.

Nástroje pro vykrajování

Na vykrajování můžete použít libovolná vykrajovátka, která běžně používáte na cukroví, nebo si časem opět pořídit speciální vykrajovátka přímo na polymery, která jsou ostřejší a přesnější.

Extrudér

Jedná se o speciální vytlačovací strojek, který je díky nejružnější výměnným nástavcům v některých technikách téměř nezastupitelný. Do strojku dáváte vždy dobře zpracovanou hmotu. Protlačování se provádí šroubováním a je velice snadné. Po použití strojek vždy dobře vyčistěte pomocí vlhkého ubrousku.

Čisticí vlhké ubrousky

Hrají při práci velice důležitou roli. Jednak udržují vaše ruce v čistotě, ale také s nimi můžete otírat nástroje a podložku. Jsou to vlastně ubrousky určené pro hygienu miminek, ale uvidíte, že si je zamilujete. Určitě je před každou prací nezapomeňte mít pěkně po ruce.

Textury, formy a razítka

Do povrchu polymerových hmot lze otiskovat téměř jakýkoli zajímavý povrch. Lze zakoupit originální gumové textury a razítka na polymery, ale i použít linoryty nebo se rozhlédnout kolem sebe a hledat předměty se zajímavým povrchem.

Textury si můžete rovněž sami vyrobit ze zbytků polymerových hmot, které dobře propracujete, vyválíte ve strojků na nejširší nastavení a poté do povrchu otisknete či vyryjete motiv. Po upečení je pak používáte stejně jako originální textury. Důležité je textury i razítka před otiskováním jemně navlhčit vodou nebo přetřít vlhkým ubrouskem.

2

Poté ji projedte strojkem na nejširší nastavení ►

Míchání barev – blendování

V mnoha projektech se setkáte se slovem blendování – jedná se o způsob zpracování polymerové hmoty, kdy ve výsledku získáte pruh hmoty, na kterém se prolínají dvě a více barev, podle toho, kolik jste jich na začátku použili. Jedná se o velice efektní způsob, a pokud si jej osvojíte, zjistíte, že ho budete zařazovat do většiny svých projektů. Dodává totiž výrobkům jedinečnost.

Budete potřebovat:

dvě barvy polymerové hmoty – nejlépe kontrastní; nejčastěji se blenduje bílá s barevnými, ale pro názornost jsem jako ukázkou zvolila právě žlutou a modrou

1

Hmotu nejdříve dobře propracujte v ruce. ◀

Připravte si dva stejně velké obdélníky a rozřízněte je našikmo – ne však přesně v rozích, ale mírně posunutě – asi o 0,5 cm.

Tím máte zaručeno, že ve výsledném namíchaném pásu bude na koncích původní žlutá i modrá. Když hmotu rozříznete přesně diagonálně, po smíchání nezůstane ani jedna originální barva a celý plát bude jen přechodem mezi nimi. ▶

Vzniklé díly stejné barvy složte na sebe, aby lícovaly, obě barvy položte k sobě a jemně přimáčkněte, aby se díly spojily. ◀

Projeďte strojkem nastaveným stále na největší otvor. ▶

5

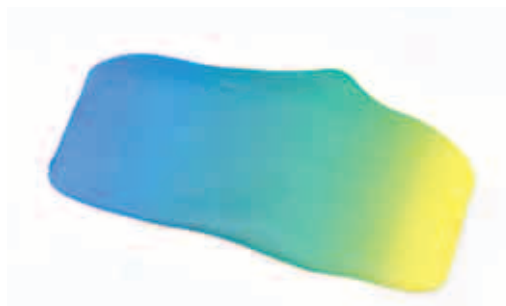
Přeložte tak, že hrana žluté barvy jde opět na žlutou hranu. Stejně budete překládat i nadále. ◀

6

Po každém přeložení vložte do strojku a projedejte. Důležité je vkládat přeložený pruh do strojku vždy přeloženou částí napřed, aby se do hmoty nedostávaly vzduchové bublinky. Světlejší část vždy přikládejte těsně k hraně strojku. Díky tomu se pruh nebude moc rozjíždět. Překládání a projíždění strojkem opakujte, dokud se barvy nesmíchají tak, že mezi nimi nejsou viditelné pruhy. Na obrázku vidíte promíchání asi po šesti projetejích strojkem. ◀

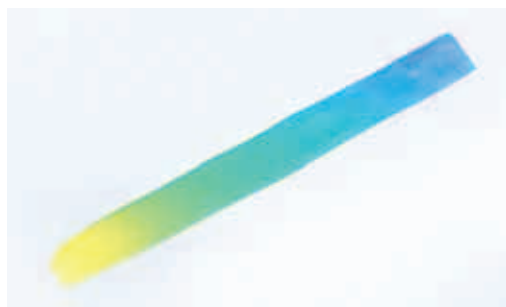

8 Asi po dvaceti projetích vznikne krásný přechod. Pokud se vám ke konci nevejde plát na šířku do strojků, seřízněte vždy tu tmavší stranu. ▶

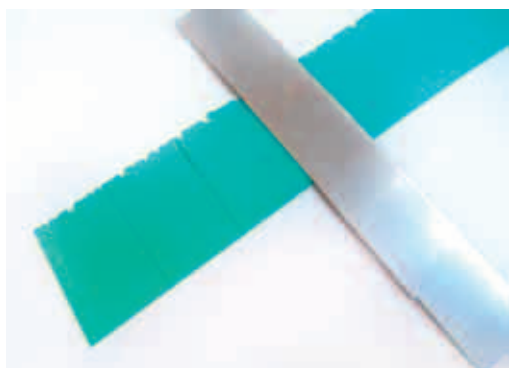

9 Aby byl přechod barev ještě jemnější, složte vzniklý plát po délce na polovinu a projedte ho strojkem. ◀

10 Výsledkem je dlouhý pásek s plynulým přechodem barev. ▼

11 Plátek můžete zarolovat do válečku. ▶

12 Plát ale nemusíte vždy jen rolovat. Přechod lze využít i při skládání barev na sebe. Nařežte plátky 2 cm široké (výhodné je řezat na sílu řezacího nože, nemusíte nic odměřovat). ◀

13 Naskládejte na sebe. ▶

Protahování válečků – tzv. redukce

Hotové válečky se vzorem lze protahovat do libovolných délek, aniž by se uvnitř válečku poškodil vzor. Kulatým válečkem otáčejte v prstech a jemně protahujte. Na krajích se vzor vždy zhortí, toho si ale nevšímejte. Kraje jsou prostě při práci odpad, který však využít můžete například jako podkladovou hmotu apod.

Váleček můžete také zredukovat postupně – tzn. že na jednom konci bude širší a na druhém užší – krájené plátky pak budou mít různé průměry.

Hranaté „válečky“ stlačujte pomocí sklíčka či akrylové destičky na podložku.

Krájení hmoty

Krájení hotových válečků (hranolků) vyžaduje dobře ztuhlý materiál a ostrý řezák. Pokud pracujete s tak čerstvou polymerovou hmotou (což poznáte tak, že se velice „matlá“), doporučuji již před prací nechat vybalenou kostičku hmoty třeba přes noc venku. I hotové válečky se vzory je lepší nekrájet ihned, ale nechat je několik dní zabalené v krabičce odležet. Nejhorší je pracovat v létě ve velkém horku, kdy vám hmota přímo taje pod rukama. Můžete si pomoci tím, že dáte válečky před řezáním na několik hodin odležet do ledničky.

Čím tenčí chcete mít plátky, tím ostřejší potřebujete řezák. Přesné řezání také vyžaduje cvik. U řezacích plátků vždy pečlivě kontrolujte, zda opravdu krájíte řeznou stranou. Při opačném držení se můžete zranit a hlavně to ihned poznáte na řezu. Hmotu se vám podaří seříznout i tupou stranou, ale vzor bude rozmazaný.

Skládování hotových válečků

Otevřenou polymerovou hmotu a hotové válečky skladujte nejlépe v plechových dózách s dobře těsnícím víčkem. Na skladování můžete použít i plastové dózy, ale u nich si předem ověřte, zda plast, ze kterého jsou vyrobeny, nereaguje s hmotou. Stačí malý test – na dno dózy dejte malý kousek neupečené hmoty a nechejte dva dny zavřený. Pokud se nic nestane, je dóza vhodná; pokud polymerová hmota naleptá plast, dózu určitě nepoužívejte. I tak je dobré hotové válečky zabalit ještě

do fólie nebo alobalu, aby se neušpinily jeden od druhého.

Rozbalená nebo rozpracovaná hmota tak vydrží velice dlouho. Některé své válečky mám hotové určitě více než tři roky, a přitom je stačí chvíli prohřát v ruce, lehce promáčkat a jsou pružné a připravené k použití.

Propichování výrobků

Dírky můžete do výrobků dělat nejrůznějšími nástroji – hrocenými párátky, špičkovými jehlami, brčky apod. Na malé dírky jsou vhodné největší jehly na šití, kterým můžete z nejrůznějších zbytků polymerových hmot udělat držátko. Před propichováním dírek je dobré nechat korálky chvíli odležet – buď asi 24 hodin na vzduchu, nebo, pokud spěcháte, dejte korálky alespoň na hodinu do ledničky. Ztuhlé korálky se při propichování nebudou deformovat, při propichování otáčejte jehlou v prstech. Po upečení můžete dírky do korálků vyvrát jednoduše pomocí malé hobby vrtačky a tenkého vrtáku.

Tepelná fixace výrobků z polymerových hmot

Polymerové hmoty se tvrdí pečením v elektrické troubě na 110° asi 30 minut. Přesný čas a teplota se může maličko lišit podle značky výrobku, vždy si to ověřte. Pokud pečete občas pár kousků, můžete samozřejmě používat troubu, kterou máte doma na běžný provoz. Pečte buď na plechu vyloženém pečicím papírem, nebo přímo na keramických dlaždicích. Vždy po upečení výrobků troubu vyvětrejte, případně ještě vnitřní prostor vytřete vlhkým hadříkem. Budete-li se polymery zabývat více, určitě doporučuji pořídit si malou stolní elektrickou troubu a používat pouze tu. Její výhodou je i to, že vnitřní prostor je stejně velký jako keramické dlaždice, které doporučuji jako podložky pro modelování (tím pádem na nich zároveň zapékáte) a hlavně má většinou časový spínač – tudíž nastavíte teplotu a čas. Po uběhnutí času se trouba sama vypne a vy se nemusíte bát připálení hmoty.

Zapékací doba 30 minut je pouze orientační – menší kousky jsou někdy hotové dříve (ale nemusíte se bát, po 30 minutách se nepřipečou), některé větší kousky potřebují o pár minut více. Výhodou polymerových hmot je, že se dají zapékat i několikrát. Takže pokud po vychladnutí hmoty zjistíte, že je ještě měkká a pružná, můžete ji bez problémů zapéct znovu.

Povrchová úprava upečené hmoty

Lakování

Pokud pracujete čistě, většinou není nutné povrch výrobků nijak dále upravovat. Chcete-li mít povrch opravdu hladký a třeba i lesklý, máte několik možností.

Základní možností je nalakování povrchu. Existují speciální laky přímo na polymerové hmoty, ale můžete také použít jiné laky, jen je dobré se u nich přesvědčit, zda časem nežloutnou. Pro zachování matného vzhledu můžete použít matný lak ve spreji.

Broušení a leštění

Další možností je broušení a leštění. Pracuje se s jemnými smirkou na mokré broušení, bez elektrické leštičky. Je to sice náročnější proces, ale na druhou stranu získáte šperk, který je nejen krásný pro oko, ale i velice příjemný na omak. Broušení a leštění se hodí zejména ke šperkům zemitých barev a oblych tvarů. Broušením a leštěním lze také odstranit nežádoucí otisky prstů. Pro broušení je velice vhodná brusná houbička pro mokré broušení – většinou ji seženete s hrubostí smirku kolem 300 nebo 500. Další broušení se provádí brusnými papíry hrubosti mezi 1 500 a 2 000 a dolešťuje se textilem – například riflovinou apod.

Křišťálová pryskyřice

Ploché předměty můžete zalévat křišťálovou pryskyřicí. Práce s ní není složitá a při dodržení postupu získáte velice krásný výsledek.

Křišťálová pryskyřice dodá povrchu krásně sklovitý povrch, zvýrazní barvy a rozzáří metalické a perleťové hmoty. Lze zalévat jen rovné placky – čím hladší povrch, tím lépe se vám bude pracovat.

Budete potřebovat:

balení CRYSTAL RESIN, nádobku na rozmíchání, párátko nebo špejli, pečící papír, již upečené rovné a ploché výrobky z polymerových hmot, vlhké dětské ubrousky

Křišťálová pryskyřice je dvousložková hmota, kterou rozděláte podle pokynů výrobce – většinou v poměru 2:1. Poměry odměřte příloženými odměrkami; v tomto případě se opravdu nevyplatí systém „přiměřeně, přiměřeně...“ Pomůcky, které jste použili (odměrky apod.), ihned vytřete vlhkými dětskými ubrousky. Dobré je označit si nádobky i víčka zřetelně písmeny (A, B), předejde tak zbytečné kontaminaci jedné složky druhou při použití špatného víčka. Obě složky dobře promíchejte. Promíchání je důležité, protože špatně rozmíchaná hmota na výrobku neztuhne. ▼

Prskyřice má při aplikaci hustotu medu a pracuje se s ní tak, že na výrobek položený nejlépe na pečicím papíru nalijete do středu přiměřené množství hmoty a pomocí párátko ji roztáhnete ke krajům. Nemusíte se bát, že by ihned přetekla; hmota má spíš tendenci se stahovat zpět do středu. ►

Prohlédněte si výrobky ze všech stran a úhlů, abyste hmotu nanесли opravdu všude. Pokud vám prskyřice zateče do dírek, nezoufejte – stejně jako samotné polymerové hmoty ji lze dobře vrtat hobby vrtačkou.

Prskyřice schne na výrobcích asi 18–24 hodin. Záleží i na teplotě v místnosti.

TIP: Doporučuji prskyřici nanášet přímo v krabici na pizzu nebo od bonboniéry a po nanesení krabici zavřít. Zejména v letních měsících tak zabráníte hmyzu, aby se vám do prskyřice přilepil.

Kompletace šperků

Pro podrobné popisy kompletace šperků nezbylo již v knize místo, ni cměně šperky z fimo hmoty se kompletují stejně jako jakékoli jiné šperky. Určitě budete potřebovat komponenty – náušnicové háčky, ketlovací jehly a nýty, očka, šlupny apod. Je dobré si pořídit již hotové šňůrky včetně zapínání. Z náradí určitě využijete štípací, ketlovací a hladké kleštičky. Spoustu nápadů a inspirací najdete určitě na internetu nebo doporučuji časopis Korálky, který se věnuje výrobě handmade šperků.

